

Opozorila čez 85 odstotkov škatlice cigaret

VEČER; Sreda, 29. april 2015

Tobačno zakonodajo je treba prilagoditi evropski direktivi; NVO za javno zdravje predlaga višje trošarine za tobak in tobačne izdelke, nevtralno embalažo in slikovna opozorila ter ureditev statusa elektronskih cigaret.

Večina kadilcev začne kaditi zelo mladih, zato bi veljalo razmisliti o dvigu starostne meje za nakup tobaka.

SAŠO BIZJAK 2 od 3

SAŠO BIZJAK 3 od 3

V Sloveniji zaradi kajenja in njegovih posledic vsako leto umre skoraj 3600 ljudi, v Evropski uniji v povprečju okoli 700 tisoč ljudi (za primerjavo: zaradi prometnih nesreč jih letno umre 43 tisoč). Kajenje nima le negativnih učinkov na zdravje posameznika, ampak veliko stane družbo kot celoto: stroški zdravljenja bolezni, ki se pripisujejo aktivnemu in pasivnemu kajenju, stroški izgube produktivnosti in stroški zaradi prezgodnje umrljivosti znašajo pri

nas pet odstotkov bruto domačega proizvoda. Pri nas kadi skoraj vsak četrti prebivalec med 15. in 64. letom in prav tolikšen delež 15-letnikov.

Cena odločilno vpliva na povpraševanje po tobačnih izdelkih, zato Slovenska zveza za javno zdravje, okolje in tobačno kontrolo (SZOTK), ki je koordinator nacionalne mreže nevladnih organizacij za zdravje in si že vrsto let prizadeva za zmanjšanje obsega kajenja in povečan nadzor nad rabo tobaka, predlaga dvig trošarin na tobačne izdelke. Kakor so v teh dneh predstavili v Mariboru, naj bi te znašale najmanj 119 evrov za tisoč cigaret povprečne drobnoprodajne cene.

Dvig trošarin, upad prodaje

To je učinkovit ukrep: Kanada je z dvigom trošarin v desetih letih prepolovila število kadilcev, tudi v Franciji, ki je od zgodnjih devetdesetih do leta 2005 znatno in redno zviševala davčne stopnje na tobačne izdelke, kar je potrojilo inflaciji prilagojene cene cigaret, je prodaja upadla za več kot polovico in kmalu se je pokazal tudi vpliv na zdravje: po le nekaj letih je upadla smrtnost zaradi pljučnega raka pri mladih moških za 50 odstotkov. Dvig tobačnega davka za deset odstotkov je, navajajo v SZOTK, pomenil štiriodstotno zmanjšanje uporabe tobačnih izdelkov v državah z visokim prihodkom in petodstotno zmanjšanje uporabe v državah z nižjim in srednjim prihodkom.

Tudi embalaža vpliva na (ne)privlačnost cigaret, še posebno med mladimi in ženskami. Zato si predlagajo nevtralnno embalažo (logotip v točno določeni velikosti in pisavi ter obliki, zunanost v predpisani barvi, brez barvnega tiska in reliefov), sedanjim besedilnim zdravstvenim opozorilom pa bi dodali še slikovna.

Opozorila naj bi prekrivala 85 odstotkov cigaretne škatlice (evropska direktiva predvideva najmanj 65 odstotkov).

Zakonodaja usklajena do maja

In kaj kažejo izkušnje drugih? Nevtralnemu embalažo je lani sprejela Avstralija in po tem se je za 78 odstotkov povečalo število klicev številke za opuščanje kajenja. Opozarjajo pa tudi na nedefinirano zakonsko ureditev elektronskih cigaret v naši zakonodaji. E-cigarete so po njihovi oceni kar trojanski konj tobačne industrije, saj se ustvarja vtis, da je to zdravstveni pripomoček, pogosto ga oglašujejo kot alternativo pri opuščanju kajenja. Dejansko pa lahko e-cigarete oslabijo napore za opuščanje kajenja, še posebej skrb vzbujajoče pa je, da proizvajalci niso v celoti razkrili kombinacij kemikalij, ki se uporabljajo pri proizvodnji ali pa se tvorijo med elektronskim izparevanjem, prav tako pa niso raziskani dolgoročni vplivi na zdravje.

Zato med drugim predlagajo prepoved oglaševanja in promocije e-cigaret, predpisano sestavo le-teh, obveznost, da proizvajalci in uvozniki Inštitut za varovanje zdravja RS obveščajo o izdelkih, ki jih nameravajo dati na trg, in podobno. Francija in Turčija sta denimo že v celoti prepovedali oglaševanje in prodajo e-cigaret.

Predlagatelji opozarjajo, da mora biti slovenska zakonodaja z evropsko direktivo usklajena do maja 2016, v praksi pa naj bi zaživela še leto zatem. Ob tem zapišimo še predlog **Brigite Čanč**, vodje medobčinskega urada za varstvo okolja in narave na mariborski občini, ki je na predstavitvi pobud zaradi dejstva, da začne večina kadilcev kaditi v mladih letih (pred 18. letom 70 odstotkov, pred 25. letom pa kar 94 odstotkov vseh kadilcev), menila, da bi bilo smiselno razmisliti tudi o dvigu starostne meje, ki

omogoča prost nakup cigaret s sedanjih 15 let na 18 let, če ne že na 21 let.

TATJANA VRBNJAK